

Bijlage bij BADO-notitie over:

Vastlegging en onderbouwing prestatielevering bij inkopen door gemeenten en provincies

BIJLAGE: VOORBEEDEN VAN MANIEREN OM PRESTATIELEVERING AAN TE TONEN

IV3- categorie	Sub- categorie	Omschrijving	Prestatie	Onderbouwing middels directe informatie	Voorbeeld indirecte informatie	Specifieke praktijkvoorbeelden
1.	1.1	Salarissen en sociale lasten	Personeel in dienst	Overzicht getekend door manager dat medewerkers op formatielijst werkzaam zijn op afdeling		
1.	1.1	Salarissen en sociale lasten	Zakelijke kilometers / vergoeding woon-werk	Uitnodiging van bijeenkomst of afspraak gerelateerd aan declaratie		
2.		Belastingen				
3.	3.1	Duurzame goederen	Grondaankoop	Notariële akte van levering		
3.	3.2	goederen	Onroerende zaken	Notariële akte van levering		
3.	3.2	Duurzame goederen	Uitbestede investeringen	Combinatie van informatie voorafgaand en nadien. Hierbij kan worden gedacht aan de verstrekte opdracht aan de beginfase en het proces-verbaal van oplevering aan het einde. In geval de accountant een termijnfactuur selecteert dan is de onderbouwing lastiger en moet vanuit de factuur of vanuit het geheel aannemelijk worden gemaakt dat de prestatie is geleverd. Bij termijnstaten is het belangrijk dat het zichtbaar is dat opdrachtgever en opdrachtnemer overeenstemming hebben over de oplevering van die termijn. Veelal zijn bij dergelijke facturen termijnstaten opgenomen die afgetekend kunnen worden door opdrachtgever en opdrachtnemer.	Indien er geen direct bewijs aanwezig is, dan zal de organisatie informatie moeten verzamelen. Bij wege kan dit door bijvoorbeeld een relatie te leggen tussen de werkzaamheden op een bepaalde locatie volgens de factuur en foto's tijdens/na afronding werkzaamheden. Het is dan wel belangrijk dat op basis van foto's kan worden vastgesteld dat het de desbetreffende locatie betreft, door middel van straatnaambordjes of markante gebouwen. Bij het afwezig zijn van foto's vooraf kan Google Streetview ook uitkomst bieden. Indien de foto's oud genoeg, maar niet te gedateerd zijn kan ook een voor -en na situatie aannemelijk gemaakt kunnen worden. Bij indirect bewijs kunnen bronnen van derden, zoals krantenartikelen ook aanvullende informatiewaarde hebben. Het opleveren van een gebouw of locatie kan in een krant zijn beschreven.	Voor de decentrale overheid zijn in deze categorie twee investeringen onderbouwd voor de jaarrekening controle. <ol style="list-style-type: none"> 1. Woonrijp maken van een gebied/wijk. Hiervoor zijn foto's van huidige situatie van bouwen en straatnaambordjes naast foto's van Google Streetview gelegd die van enige tijd geleden dateren. 2. Een andere investering is een cultureel centrum onder het dak van het gemeentehuis. De accountants hebben hier dagelijks een waarneming ter plaatste uitgevoerd. Daarnaast is met nieuwsbrieven, die niet specifiek voor het doel van de prestatielevering worden gemaakt, aannemelijk gemaakt dat een termijn was afgerond. Complicerend hierbij was dat de termijnen waren ingestoken op het voorkomen van voorfinancieringen en niet om een bouwfase af te ronden.
3.	3.2	Duurzame goederen	Roerende zaken	Bewijs van levering op de factuur ondersteund met het vaststellen van de aanwezigheid van het activum. Dit kan door vastlegging dat hij/zij het activum heeft gezien, dan wel leverbon en als deze er niet is foto van activum.		

IV3- categorie	Sub- categorie	Omschrijving	Prestatie	Onderbouwing middels directe informatie	Voorbeeld indirecte informatie	Specifieke praktijkvoorbeelden
3.	3.2	Duurzame goederen	Overdrachtskosten	Deze kosten hangen samen met voorgaande categorieën. Daarmee is het verzamelen van bewijs bij voorgaande stappen de bevestiging dat deze kosten rechtmatig zijn.		
3.	3.2	Duurzame goederen	Kosten van voorbereiding	Kosten voorafgaand aan een Investering en zijn vaak plannen met ontwerp of uitwerking. Het opgeleverde plan dat aantoonbaar is opgeleverd door de gecontracteerde/aan wie is uitbetaald is een onderbouwing bij deze kostensoort.		Bij een decentrale overheid was een opdracht voor ontwerp/DO aan een derde gegeven. Het definitieve ontwerp ter voorbereiding op de gunning van het werk was hierbij het bewijs van de prestatielevering. Het opgeleverde DO was voorzien van beeldinformatie van de gecontracteerde.
3.	3.3	Pachten	Baten			
3.	3.4.1.	Sociale uitkeringen in natura		Hiervoor worden vaak aparte regelingen getroffen. Indien deze door derden worden uitgevoerd ligt hier vaak een controleverklaring van een derde onder.		
3.	3.4.2.	Eigen bijdragen	Baten			
3.	3.5.1.	Ingeleend personeel	Inhuur van personeel	Bij deze post is het vaak lastig om heel specifiek het aantal uren dat is gedeclareerd te onderbouwen. Interne goedkeuring van de urenbesteding is relevant. Alternatief is bewijsmateriaal wat de urenbesteding aan output heeft opgeleverd. Een goedgekeurde urenstaat van de aanwezige uren en geleverde prestaties is hierbij het best beschikbare directe bewijs voor het aantal gedeclareerd uren. Echter in de praktijk kan het indirecte bewijs dat grofweg het aantal uren onderbouwt niet meer aanwezig zijn. Dan geeft het contract met daarin vastlegging van het aantal gecontracteerde uren en de te verrichten werkzaamheden houvast. Dit geeft een indicatie voor de indirecte informatie die aanwezig kan zijn om de geleverde prestatie cf. contract aan te tonen.	Indirecte bewijsvoering is nodig als de directe bewijsvoering - in de vorm van urenverantwoordingen die door een zorgvuldig goedkeuringsproces van een bevoegde leidinggevende gaan - ontbreekt. Voor indirect bewijs kan worden gekeken naar meerdere informatiebronnen. Ten eerste de toegang het gebouw, indien dit met een token worden geregeld. Hieruit zou kunnen worden afgeleid of en wanneer de ingehuurd medewerker het pand in en uit is gegaan. Daarnaast kan worden gekeken naar de agenda van de ingehuurd, welke afspraken heeft hij in de betreffende periode gehad volgens zijn agenda. Ten derde het bewijs dat hij aanwezig was bij de afspraken of in het algemeen. Hierbij kan emailcontact met diverse personen in de organisatie worden gebruikt. Mails over afspraken of andere communicatie in de betreffende periode.	Bij een decentrale overheid is voor inhuurcontracten bijvoorbeeld gebruik gemaakt van de combinatie agenda en e-mails die in de desbetreffende periode zijn gestuurd. Hieruit kon grofweg uit worden opgemaakt dat de betrokken personen in de gehele maand aanwezig waren en dat het werk dat zij deden aansloot op het de werkzaamheden opgenomen in het contract.

IV3- categorie	Sub- categorie	Omschrijving	Prestatie	Onderbouwing middels directe informatie	Voorbeeld indirecte informatie	Specifieke praktijkvoorbeelden
3.	3.8	Overige goederen en diensten	Goederen	<p>Ten aanzien van goederen kan afhankelijk van de gekozen strategie van de decentrale overheid systeemgericht of gegevensgericht informatie worden verzameld.</p> <p>Het verschil zit er in of de decentrale overheid voldoende gegevens heeft vastgelegd van het moment dat de prestatie is goedgekeurd op basis waarde een factuur is betaald.</p> <p>Bestelde goederen worden vaak geleverd bij de decentrale overheid zelf, dit levering gaat vaak gepaard met een pakbon/leverbon. Als bij de ontvangst voldoende functiescheiding is ingeregeld tussen de inkoopfunctie, controle van de ontvangen goederen met de pakbon en de factuurcontrole, dan kan hier op worden gesteund. Als de functiescheiding niet voldoende zekerheid biedt, dan moet de decentrale overheid op een andere manier zorgen dat kan worden vastgesteld dat de goederen zijn ontvangen. Dit zou kunnen door een check op de leverbon in combinatie met een waarneming ter plaatste. Vastlegging is essentieel; foto's, verslag over observatie zijn voorbeelden hiervan.</p>		
3.	3.8	Overige goederen en diensten	Huurcontracten	<p>De belangrijkste informatie hierbij is het feit of er een huurcontract aanwezig is. Hierin staat opgenomen welk activum is gehuurd voor welke periode.</p> <p>Afhankelijk van het activum moet gezocht worden naar aanvullende informatie of het gehuurde ook daadwerkelijk binnen de organisatie wordt gebruikt. Ten aanzien van huren van onroerende zaken kan vaak worden vastgesteld dat daar een onderdeel of dienst van de decentrale overheid is gevestigd voor een langere periode.</p> <p>Bij huur van roerende zaken kan de bewijsvoering gezocht worden in bewijs dat gedurende de huurtermijn door de decentrale overheid bepaalde activiteiten zijn georganiseerd in het gehuurde object, waarmee huur door de decentrale overheid aannemelijk wordt gemaakt.</p>	<p>Vaak worden gehuurde roerende zaken in het kader van een andere activiteit ingezet. Ter onderbouwing van de huurlasten kan hier worden gezocht naar informatie rondom de basis activiteit die daaraan gekoppeld is.</p>	<p>Voor een decentrale overheid was een nevenlocatie van de decentrale overheid geselecteerd. Hier is op basis van de website van de decentrale overheid aangetoond dat hier een vaste nevenlocatie gevestigd was.</p>

IV3- categorie	Sub- categorie	Omschrijving	Prestatie	Onderbouwing middels directe informatie	Voorbeeld indirecte informatie	Specifieke praktijkvoorbeelden
3.	3.8	Overige goederen en diensten	Diensten	De geleverde diensten kunnen onderbouwd worden met de opdracht tot het leveren van de dienst en de onderbouwing dat de dienst is ontvangen. Hoofdstromen in deze categorie zijn schoonmaak en onderhoudswerkzaamheden. Vaak wordt dit met terugkoppeling of beoordeling van de werkzaamheden vastgelegd, maar in veel gevallen zal door de omvang van de werkzaamheden/bedrag ook gezocht moeten worden naar indirect bewijs.	Bij schoonmaakwerkzaamheden kan worden gekeken naar het schoonmaakcontract en of in het pand/op de locatie zichtbaar is dat schoonmaakwerkzaamheden zijn uitgevoerd, bijv. met 'inspectie'-rapporten. Indirecte informatie kan worden ingewonnen/gevonden bij de afdeling verantwoordelijk voor de schoonmaak. Als er aanvullende schoonmaakwerkzaamheden zijn verricht in een bepaalde periode dan maken deze basis prestatie ook aannemelijk. Ten aanzien van onderhoud kan aanvullend bewijs worden gevonden in bijvoorbeeld tijdelijke vervanging van het activum dat onderhouden.	Bij een decentrale overheid is het afvoeren van afval op de gemeentewerf gecontroleerd aan de hand van weegbonnen van de werf, waarop de datum en het aantal kilo's was opgenomen.
3.	3.8	Overige goederen en diensten	Verzekeringen	Bij verzekeringen is de polis de onderliggende onderbouwing voor de prestatie.		
3.	3.8	Overige goederen en diensten	Vergoedingen	Hier moet aansluiting worden gezocht met de activiteit die de basis vormt voor de vergoeding. Is op basis van onafhankelijke bronnen of juiste (niet belanghebbende) functiescheiding aannemelijk dat de activiteit waarvoor de vergoeding is ontvangen heeft plaatsgevonden. En heeft betrokken persoon die de vergoeding heeft ontvangen ook aan de activiteit deelgenomen.		
3.	3.8	Overige goederen en diensten	Kosten algemene plannen	De prestatie kan worden onderbouwd middels de verstrekte opdracht en inzicht verkrijgen in het opgeleverde product door de gecontracteerde, waarmee getoetst kan worden of dit product cf. contract is geleverd/afgerond.		
3.	3.8	Overige goederen en diensten	Betaalde leges	Bij deze kosten kan aansluiting worden gezocht bij andere kostencategorieën. Vaak is er sprake van een pand in eigendom of gehuurd pand, waarvoor leges en andere rechten in rekening worden gebracht. Het eigendom of gebruik zijn dan de basis voor deze prestatie.		

IV3- categorie	Sub- categorie	Omschrijving	Prestatie	Onderbouwing middels directe informatie	Voorbeeld indirecte informatie	Specifieke praktijkvoorbeelden
3.	3.8	Overige goederen en diensten	Overige diensten	Voor prestatiecontrole op levering van overige diensten is de opdracht de basis of aanverwante opdrachten en diensten. Daarnaast kunnen rapporten of adviezen van derden de basis vormen van de onderbouwing van de prestatie.	Hierbij kan ook gebruik worden gemaakt van indirect bewijs dat de activiteit heeft plaatsgevonden. Bijvoorbeeld kunnen bronnen van derden, zoals kranten en nieuwberichten aanknopingspunten bieden om de prestatie aannemelijk te maken.	Bij een decentrale overheid was sprake van een post die samenhang met kosten voor bestuursdwang. Een bedrijf dat al jaren zijn terrein niet schoonmaakt werd gedwongen dit zelf te doen, anders zou de decentrale overheid dit gaan doen. De factuur die was geselecteerd betrof het opruimen van de locatie door de decentrale overheid. Hierbij was het moeilijk om vast te stellen wat hier precies gebeurd was en of de in rekening gebrachte kosten terecht waren. In deze casus is op basis van collegestukken en stukken uit de krant informatie verzameld over het bedrijf en de ontruiming van het bedrijf. Dit was voldoende indirect bewijs.
3.	3.8	Overige goederen en diensten	Software/applicaties	Facturen kunnen ook betrekking hebben op in gebruik zijnde applicaties/software. De controle op de prestatielevering van deze diensten is te koppelen aan het zichtbaar gebruik maken van de software / applicaties. Basis is dat er een contract moet zijn en dat kan worden vastgesteld dat applicaties zijn geïnstalleerd. Hiermee kan worden aangetoond dat de prestatie geleverd is. Daarnaast kan de aankoop van software en applicaties ook worden vastgesteld door na te gaan dat desbetreffende software/applicaties ook daadwerkelijk bij de decentrale overheid in gebruik zijn. Ook kan de decentrale overheid laten zien dat updates en/of upgrades zijn geïnstalleerd (vaak ook onderdeel van de change management procedure toetsing).	Een decentrale overheid maakt gebruik van een betaalapplicatie. Om aan te tonen dat de applicatie er is, is naast het contract voor de aankoop ook het gebruik ervan aangetoond, door de resultaten te tonen die ermee zijn bereikt (betaaltransacties) en de geïnstalleerde updates.	